

שָׁבָרִים

מנהג הקהילה בחצר הצדיק רבי אשר מסטולין (השלישי בשושלת אדמו"רי קרלין), שלפני התקיעות בראש-השנה, הקהילה הרבי פורש לשעה קלה לחדרו ומסתגר בו לבדו. איש לא ידע מה בדיוק עושה הרבי בחדר, אך הכל שיערו כי הוא מכין את עצמו לרגעים הנשגבים של התקיעות.

והנה שנה אחת השתתה הרבי בחדרו מעבר להרגלו. מחוגי השעון נעו קדימה, כמעט שעה

ותמימה חלפה, והצדיק עודנו סגור ומסגר בחדרו. זקני החסידים התייצבו בחיל ובקטט ליד דלת החדר, תוהים ומדאגים, אך אינם מעזים להפריע לרבי. עמדו שם והמתינו בעוד שפתותיהם רוחשות תפלה שהכל פשוטה.

לפתע נפתחה הדלת. הצדיק נצב על מפתן החדר, פניו להבים ושתי עיניו יוקדות כשני לפידים בוערים. "היכן הבחור שלמה?", פנה פתאם בשאלה אל החסידים הזקנים. לשונם של החסידים המפתעים נאלמה דם.

"האם היה היום בתפלה?", דרש הצדיק לדעת.

"כבר זמן רב שלמה אינו מופיע בבית-הכנסת", התעשת אחד הזקנים וענה. "וגם היום לא בא..."

נתן הצדיק מבט נוקב בעומדים מולו. "בלעדיו לא אגש היום לתקיעות!", אמר ומיד סב לאחוריו והסתגר שוב בחדרו.

הלם אחז בחסידים הזקנים. הלם מהול בדאגה...

שלמה היה בחור חמד, פשרוני ובעל כשר התמדה מפלא. יום-יום יושב היה בבית-המדרש, מבקר עד ערב, והוזה בתלמודו. הוריו ראו ממנו נחת מלוא החפץ וגם כל רואיו התברכו בלבם בבנים כמותו.

עד לאותו יום מר שבו נטש שלמה את תלמודו, את ביתו ואת קהלתו.

למעשה, לא ביום אחד ארע המהפך. יודעי-דבר ספרו כי חדשים מספר קדם לכן חשו בירידה הרוחנית הפוקדת את שלמה. חבריו הקרובים ידעו אף להצביע על הגורם לכך – הקומוניזם.

למרבה דאבון הלב, שלמה לא היה הצעיר היהודי היחיד שבאותם ימים נסחף אחר הקומוניזם וסיסמאותיו הנבובות. הוא הלך שבי אחרי הרצון ליצר 'אדם חדש', מן אחד, שיוני בחובותיו ובזכויותיו. נפשו הצעירה, שמאז ומעולם שאפה לערכים נאצלים – הלכה שולל אחרי מליצותיהם של נואמי הפכרות.

ככל שהתרגש לבו של שלמה מ'בשורת' הקומוניזם, כך הצטנן לבו בכל הקשור ללמוד התורה הקדושה ולקיום מצוותיה. עד ליום שבו, כאמור, נטש הכל. בתחלה היו תושבי סטולין שתפים לצער הכבד שאפף את הוריו השבורים של שלמה. אולם בנקוף הזמן, נשתכח הדבר מלב הבריות ורק ההורים נותרו לנפשם, מתמודדים עם שברם ויגונם.

וכעת אין בררה אלא לאתר את שלמה ולהביאו בדרך כלשהי לבית-המדרש. שכן בלעדיו, כך הודיע הרבי, לא יצא היום לתקיעות!

יצאו שנים מנכבדי החסידים לרחובה של סטולין והחלו תרים אחר הבחור האובד. כעבר דקות מספר נודע להם כי לאחרונה החל לעבד בנגריה, אי-שם בפאתי העירה. עצם המחשבה כי יתכן ששלמה עובד בנגריה בעצומו של יום הדין, כאילו היה זה יום חול רגיל, העבירה בהם צמרמרת.

החישו החסידים את צעדיהם אל הנגריה. קולות של נסור ודפיקה עלו מתוך בית-המלאכה. אבק ונסירת קדמו את פניהם בעמדם בפתח. "היכן שלמה?" שאל אחד החסידים צעיר גוי שנסר קורה עבה.

"אה, שלמה היהודי?", פלט הלה בבוז וחיך חיוך עקום. "שם", אמר והחנה בתנועת ראש לכוון מסים.

נכנסו החסידים פנימה והבחינו בשלמה, עסוק בשיוף קרש. כשנשא שלמה את עיניו והבחין בחסידים, נראה היה כי שלשונו דבקה לחכו. עיניו הביעו תדהמה והוא שמט מידי את כלי המלאכה.

"ראש-השנה היום..." פנה אליו אחד החסידים.

"אני יודע", אמר שלמה ונימת קולו הסגירה מבוכה.

"הרבי קורא לך", הוסיף החסיד השני בהסוּס. "הוא אמר כי לא יגש לתקיעות – בלעדיו..."

שתיקה מתוחה נתלתה בחלל האויר. החסידים החסירו פעימה מלבם. ומה אם יסרב שלמה לבוא עמם? כלום באפשרותם לגוררו בכוח לבית-המדרש?!...
 למרבה ההפתעה הם לא נדרשו ליותר ממה שכבר עשו. מבטו של שלמה הסגיר השלמה. הוא נער את בגדיו מפרוירי הנסרת ויצא אל מחוץ לנגר'ה.
 צעדו החסידים ושלמה בעקבותיהם הישר אל בית-המדרש. בהגיעם התניצבו השלושה ליד פתח חדרו של הרבי. נקישו קלה והדלת נפתחה לרוחה. למראה שלמה אורו פני הצדיק. הוא הזמין אותו באצבעו להכנס פנימה, אל החדר.
 כעבר דקה יצאו הרבי בבגדי השיראין שעליו ושלמה בבגדי העבודה המאבקים שלו – שלובי זרוע. כך נכנסו שניהם יחדיו אל בית-המדרש, פוסעים הישר אל מקומו של הצדיק, לאמירת הפסוקים שלפני התקיעות.

דמותו של שלמה עוררה, מטבע הדברים, ענין וסקרנות. כל התפלה היה הבחור מכנס בתוך עצמו, עיניו נתונות במחזור שבידיו, ומדי פעם בפעם אף פרח בבכי מר. נראה היה כי מהפך פוקד את נפשו של שלמה, המבקש לשוב ולהסתופף תחת פני השכינה.
 ואכן, כעבר ימים מספר, בעצומם של עשרת-ימי-תשובה, הואיל שלמה – שבינתים חזר לעצמו, לתלמודו ולחזונו הקודמת – לפתר את החידה שהסתתרה מאחורי מארעות ראש-השנה.

וכך ספר:

"פיזע לך, נסחפתי אחר רוחות-הזמן ונכבשתי בקסמו של הקומוניזם. רציתי להיות שתף ליצירתו של העולם המפלא ושל האדם החדש כפי שהבטיחו מנהיגי הקומוניזם. לשם כך עזבתי את התורה, עזבתי את המצוות ועזבתי גם אתכם ואת הורי האמללים.
 "אלא שמיום ליום התברר לי כי ססמאות לחוד ומעשים לחוד; שאין כאן פונה אמיתית להעניק שיוון מלא לכלם; שהססמאות היפות – ריקות מתכן. שוב ושוב נוכחתי בשנאה הכבושה כלפי, בשל היותי יהודי, גם אם חיצונית נראיתי כמו אחד משלהם."

"והנה הגיע ליל ראש-השנה. למעשה, אפלו לא זכרתי את התאריך. אלא שבלילה, בעלותי על יצועי הופיעה לנגד עיני דמות רבנו, והוא אמר לי: 'שלמה, ראש-השנה היום. בוא לבית-הפנסת'. התעלמתי מהדברים והתהפכתי לצדי השני."

"למחרת בבקר השפמתי קום והלכתי לעבודתי בנגר'ה. אבל דבריו של הרבי כרסמו בלבי. נזכרתי בימים היפים שבהם גם אני נדחפתי ביחד עם חברי להיות קרוב ככל האפשר אל רבנו, בתפלת יום הדין, כדי לשאב ממנו כוח ותעצומות-נפש.
 "חשבתי לעצמי היכן הייתי אז והיכן אני כעת..."

"נְסִיתִי לְסַלֵּק מִמֶּנִּי אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת וּלְהִתְרַכֵּז בְּעֲבוֹדָתִי. לֹא הִצְלַחְתִּי. אֲפֹלוּ מִנְהַל-הָעֲבוֹדָה שְׁלִי גָעַר בִּי עַל כִּי אֵינִי מְרַכֵּז דִּי." "לִפְתָּע הוֹפִיעוּ שְׁנֵי הַחֲסִידִים (שְׁלֹמֹה נִקְבָּה בְּשֵׁמוֹתֵיהֶם) וְהוֹדִיעוּ לִי כִּי הָרַבִּי מִמַּתִּין לִי. נוֹ, אַתֶּם יְכוּלִים לְתַאֵר לְעֶצְמְכֶם כִּיצַד הִרְגַּשְׁתִּי בְּאוֹתוֹ הָרָגַע. הָרַבִּי מִמַּתִּין... לִי! "לֹא הֵיטֵה לִי אֲפּוֹא כָּל בְּרָרָה אַחֶרֶת. לְבִי וְרַגְלִי הוֹבִילוּ אוֹתִי אֶל בֵּית-הַמִּדְרָשׁ."

לְסִפּוּר הַזֶּה יֵשׁ גַּם סוּף מְעַנֵּן: חָלַף זְמַן-מָה וַיּוֹם אֶחָד הַזְכִּיר אֶחָד הַחֲסִידִים אֶת סִפּוּרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה, בְּזֶמַן שֶׁהַצַּדִּיק רַבִּי אֲשֶׁר מִסְטוּלִין עָרָךְ אֶת שְׁלַחְנוֹ הַטָּהוֹר. בְּתִגּוּבָה עַל כֵּךְ פָּנָה הַצַּדִּיק אֶל חֲסִידָיו וְאָמַר: "וְכִי סְבוּרִים הֵנֶכֶם שְׁרוּחַ-הַקֹּדֶשׁ נִצְנָצָה בִּי כְּשֶׁשְׁלַחְתִּיכֶם לְקָרָא לְשְׁלֹמֹה? לֹא וְלֹא. פְּשׁוּט, מִכִּיר אֲנִי הֵיטֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִחֲסִידִי, לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ. וּמִכִּיר אֲנִי גַם אֶת שְׁלֹמֹה. וַיִּדְעָתִי שֶׁנִּפְשׁוֹ זוֹעָקָה לְחֹזֵר בְּתִשּׁוּבָה וְרַק רוּחַ שֶׁל שְׁטוּת הִיא שֶׁנִּכְנָסָה בּוֹ וְהִסִּיטָה אוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ-הַיָּשָׁר. לְפִיכֵךְ שְׁלַחְתִּי לְקָרָא לוֹ. לֹא הֵיטֵה לִי סֶפֶק שְׁיָבוֹא. וַיִּדְעָתִי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ לֹא תִּוָּתֵר עַל הַתְּקִיעוֹת בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה..."